

AZ ÁG. H. EV.
MISSZIÓ-
EGYESÜLET
HIVATALOS
KÖZLÖNYE.

MISSZIÓI LAPOK

Megjel. havonta.
Előfizetési ára.
1 évre 1 pengő.
Postatakarékpzt
számla 17.270 sz.

ALAPITOTTA: SCHOLTZ ÖDÖN ESPERES.

Felelős szerkesztő: NÉMETH KÁROLY.

A Missziói Lapok szerkesztősége: Lébény, Moson m.

Felelős kiadó: DRENYOVSZKY JÁNOS Kispest, Fő-tér 12., fsz. 2.

„Kimenvén azért . . .“

„Kimenvén azért, prédikálják vala, hogy térjenek meg. És sok ördögöt űznek vala ki, és olajjal sok beteget megkennek és meggyógyítanak vala.“ Márk 6, 12-13.

Az egyház belmissziói és külmissziói munkája egyaránt hamis vágányon indul el abban az esetben, ha azzal a célkitűzéssel fog hozzá, hogy önmagát erősítse. Az Ujszövetségben kétségbevonhatatlan világossággal van megírva, hogy Jézus, mielőtt tanítványait kiküldte, hatalmat adott nekik. A legcáfolhatatlanabb utasítás erre vonatkozólag az, amit mennybemenetele előtt ad: „Ti pedig maradjatok Jeruzsálem városában, mígnem felruháztatok mennyei erővel. (Luk. 24, 49.)

A misszionáló egyháznak eleve erősnek kell lenni. Erősnek, engedelmesnek és elszántnak. Elszántnak arra, hogy az elvérzésig ontja erejét a lelkek megmentéséért. Ha a misszióval — legyen az kül- vagy belmisszió — saját érdekében kísérletezik, ha önmagát akarja megtartani, akkor csúfos kudarcot vall. Ellenkező esetben pedig még az ördögök is engednek néki és csodák történnek.

Minden emberi számítás és okoskodás megszegyenül ezen a téren. Mert itt az erőpazarlás hoz gyümölcsöket és dicsőségeket. Az erőgyűjtés, a tartalékolás, az öröktökék és alaptökék gyűjtése hovatovább megfojt minden áldozatot, erőkifejtést és bátorságot az egyházban.

A tanítványok kimentek. Prédikáltak, ördögöket űztek, betegeket gyógyítottak. Krisztus parancsa után tehát mindjárt az elvetkezék, hogy kimennek; a tett; a szolgálat; a vállalkozás. Nem bevonulás a nyugalomba, a békességbe, a jól szituált egyházközségbe, a fundált állásba, a csendes parókiára. Hanem ki, ahol a bűn, az ördög és a betegség a nagyhatalom.

Az egyháznak első feladata tehát a misszió irányában az, hogy megvizsgálja önmagát. Van-e benne elegendő Krisztustól kapott erő. Vagyis hit, szeretet, testvériség. Mert ezek nélkül nincs jogosítványa arra, hogy másoknak prédikáljon. Most, amikor az egyházi munka a nyár idejére majdnem minden gyülekezetben pár hónapig meggyérül, használjuk fel az alkalmat és szünetet erre az önvizsgálatra.

Örvendetes dolog, hogy egyházunk kicsiny gyülekezeteiben, fiókegyházközségeekben és szórványokban missziók létesülnek, templomok épülnek. Dícséretre méltó az áldozathozatal, a buzgólkodás. Minden szervezkedés és templomépítés azt mutatja, hogy

van egyházunkban élet és élniakarás. Hogy „kimegyünk“ a szórványokba, a kevesekhez.

De mi történik azután? Amikor már felépült a templom, az imaház? Ez a kérdés kell, hogy a legélénkebben foglalkoztasson bennünket. Mert az újjászületett életnek azokból a templomokból ki kell menni a családokba, a műhelyekbe, a mezőkre, mindenhová, ahová az ördög olyan előszeretettel megy, ahol a bűn uralkodik, ahol a nyomorúság tanyázik.

Erőtlen gyülekezeteink vannak nemcsak ott, ahol 100 vagy 200 lélek templom nélkül, lelkész nélkül, iskola és tanító nélkül van. Erőtlen gyülekezetek azok is, amelyek nem „mennek ki“. Amelyekből nem árad erő kifelé. Amelyikek csak önmagukat tengetik. Ez is veszedelmes erőtlenség.

A nem misszionáló gyülekezetek egyházunknak legveszélyeztetőbb helyei közé tartoznak, mert ezek önmagukat ámtíják, azt hiszik, hogy élnek s igen meg vannak önmagukkal elégedve.

Vizsgálják meg magukat ezek a mindennel felszerelt gyülekezetek, hogy mit cselekedtek kifelé. Nem abban bizakodtak-e, hogy sok esztendőre eltett javaik vannak? S ha igen, akkor kérjék, hogy ruháztassanak fel mennyei erővel, amely nem hagyja őket nyugodni, tespedni, hanem indítja, löki őket kifelé, hogy menjenek, ördögöket űzzenek, betegeket gyógyítsanak és prédikálják a megtérést. Hogy lelkeket erősítsenek és vezessenek győzelemre.

A keletafrikai pusztaságban.

Írta: Ihmels Károly.

Németből fordította: Horusitzkyné, Barthel Hermin.

Gimnazista koromban 30 évvel ezelőtt már pontosan ismertem a lipcei misszió állomásait Indiában és Afrikában. Amellett Kilimandsaro vidékével kapcsolatban sokszor felvetődött a kérdés: „Misszióink állomásai mind a hegyek között vannak. A közbeeső térségeken is csak laknak emberek. Nem törődnek hát a misszionáriusok ezekkel? Többnyire ezt a választ kaptam: Ez a pusztaság, amely csak gyéren alkott!“

Ezt a feleletet a maga egészében csak akkor értettem meg teljesen, amikor magam is jártam Kelet-Afrikában és módomban volt ezt a pusztaságot megismerni. Ekkor meggyőződtem a nehézségekről és az ottani óriási erőfeszítésekről, amelyen ezen a hullámos szintű területen a már megkezdett munka folyik. E szolgálatról számlolok be az alábbiakban.

A pusztaság lakói.

Sosem fogom elfelejteni vándorlásaimat és utazásaimat a pusztaságban, mely kb. 5—800 méterrel mélyebben fekszik a mi hegyvidéki állomásainknál. A nap hevétől átforsósított, átízított terület ez. Míg a hegyek táján számos forrás akad, addig a sivatagban elenyésző kevés a folyóvíz, amelynek környékén tervszerű földművelés lehetséges. A többi terület teljesen az esős időszak kénye-kedvétől függ.

Milyen nehezek is ezek a hosszú száraz hónapok! Kíméletlenül, irgalmatlanul tűz le a nap és csakhamar sárgul, azaz szürkül a magas fű. A tuskés bokrok és ernyős akácok levelei is szárazok, vagy legalább is finom porral fedettek, úgy hogy semmi sem látszik már eredeti zöld színezésükből. De a

legsomorubb látvány röviddel az esős évad beállta előtt tárul elének. Akkor a mazai törzs emberei messze területen felgyűjtják az aszott fűvet. A lángok erőre kapnak csakhamar és a szél terjeszti a tüzet. Gyönyörű látványt nyújtanak ezek a hatalmas tüzek éjnek idején a magaslati állomáshelyekről nézve. Annál szomorúbb azután nappal áthaladni ezeken a földszávonok: a fű tövig leégve, a bokrok elkorhadva és a fák törzsei is eszenesedve. Az ember azt vélné, hogy soha többé nem kél új életre e tájékon a növényzet.

De megint változik a kép, ha némi idő elteltével az ég csatornáit megnyílnak. Rövid napokon belül a pusztaság gyönyörűen kizöldül, virágzásnak indul minden, úgy hogy szeben el sem lehetne képzelni. Akkor látszik, hogy a gyökérben mégis csak maradt életerő, amely most hatalmasan tör a felszínre. Akkor a leégési folyamat célja is nyilvánvalóvá válik: helyet teremteni az új élet számára! Alig lehet fogalmat alkotni arról a nedvdús, zöldben ragyogó szinpompáról, amely a hirtelen felsarjadzó fűfélékben és az afrikai virágok ezerfésétségében mutatkozik.

Ez a pusztai mezőség egyuttal az afrikai állatvilág kedvelt helye is. Óriási antilop- és zebranyáják legelnek itt, kecses gazellák és a gyors struccmadarak tanyája ez. Idétlen nagyságu zsiráfok trappolnak körül és az itteni állatvilág királyával az oroszlánál még nappal is lehet találkozni. Általában azonban elrejtőzik embertekintet elől és csak éjjel jár zsákmány után. Épen azért eléggé félelmetes dolog, ha egy éjjeli autózás közben hirtelen egy oroszlán család kerül a fényszóró világító körzetébe, amelytől elkápráztatva, megriadva az erős fénysugártól, iramodnak a modern jármű elől. Többször akadt már ily félelmetes kaland a msszionáriusoknak anélkül, hogy bárki is kárt szenvedett volna közülük.

De vannak-e egyáltalán emberek ezen sivatagban! E pusztaság a mazai törzsbeliak birodalma. Különböző feltevések vannak azok eredetéről és sorsáról. Egy német katonatiszt Merker kapitány, 1905-ben kiadott könyvében annak a véleményének ad kifejezést, hogy a mazai törzsek szemita eredetűek. Ez azonban nem igen valószínű.

Annál biztosabbra vehető azonban, hogy ezen törzsek nincsenek rokonságba az őket körülvevő Bantu négekkel, sőt egészen más fajnak az ivadékaik. Ezt már külső megjelenésük is elárulja a gyakorlott szemnek. Többnyire nyulánk erőtéljes alakok. Arcuk híjján van a kiálló pofacsontnak és húsos ajkaknak, amelyek általában a néger fajt jellemzik. Így tehát a hamita népek közé sorolják, akik Egyiptom és a szomszédos északi Afrika területének lakói. Északafrikából igen régi idő előtt vándorolhattak be. Pásztoemberek, akik nyájaikkal egy helyről a másikkra vándorolnak és ideiglenesen oda telepsznek, ahol épen jó legelő kínálkozik. A földművelést megvetik, a férfiak már eleve visszautasítanak minden munkát, csak a hadviselést tartják magukhoz méltó foglalkozásnak. Csupán szarvasmarháik óriási gulyáit, a juhnyájukat és számárcsordákat őrzik. Erő és bátorság tekintetében az összes néger-törzseket felülmulják. Cifra és vad háborus kikészítésük ijesztő hatással van a szomszédos terület lakóira, ahova sűrűn betörnek. Az a meggyőződésük, hogy Isten a világot kizárólag a mazaiak számára teremtette. Különösen a szarvasmarhák illetik őket. Ha még manapság is tehenek tanyáznak a wadsagga és wapara törzs kunyhóiban úgy csak addig vannak ott, míg jogos tulajdonosaik nem jönnek értük. Nem helyes tőlük, hogy saját jószántukból ki nem adják a jószágot jogos tulajdonosaiknak, akik a sivatag urai szerepet viszik. Azért magukra vessenek, hogyha a mazaik erőszakkal viszik el tőlük a marhát. Ez a pusztaság fiainak hozzávetőleges gondolkodásmódja. Ilyen fel fogásuk mellett érthető, hogy nagyon tartottak tőlük.

Ha felharsant a vészkiáltás: a mazaik jönnek, a többinek már alászállt a bátorsága. Így magyarázható, hogy a négerek e hordák elől mindinkább a hegyekbe vonultak vissza. És ebből következik, hogy a régen kulturképes területet nem vették többé ásó és kapa alá. A sivatag ily módon aránytalanul lakatlan. A kormány adatai szerint 40.000-re tehető a mazaik létszáma, akik azonban észak-déli irányban 700 kilométernyi területen tanyáznak.

Rajtuk kívül csak igen kevés másfajta lakója van a hatalmas kiterjedésű területnek. A folyóvizek mentén húzódó völgyek át nem hatolható sűrűjében egyes törzsek visszavonulhattak és a harcias mazaik ellen védekezhettek.

Ezek vérbeli rokonságban vannak ugyan a mazaiakkal, de a szomszédos négerekkel keveredtek és felvették azok nyelvét is. A nomád rokonoktól abban különböznek, hogy földművesek, akik ezeken a termékeny területeken banánligeteket kultiválnak, sőt még pálmákat is tenyésztnek. Ilyen törzsek pl. a kahe-ok a Kilimandaró és a Parahegység közötti térségen. És tovább nyugat felé a wahuma- és alsó aruscha-beliek. Hamita vérségi állítólag a waudorbo-k is, akik teljesen a legsűrűbb bozótnak húzódtak meg. Ezek nem lettek földművesek, hanem vadászattól és bogycsüszőléstől élnek, amiket gyűjtenek. Félnék embereket, akik kunyhóikat oly elrejtve a fák közé építik, hogy még a vidéken jártas bennszülöttek is nehezen akadnak rá lakóhelyeikre. Együttal nagyon félnék tőlük, mert fegyver gyanánt mérgezett nyilakat használnak. Ezeket a harcoló törzseket a maradék fajok nevével foglalom össze — ők a pusztai lakók második csoportja.

Sokkal nagyobb számúak persze azok a négerok, akik az utolsó évtizedek alatt származtak oda. A német rezsimmel ezen a földön egy periódus vette kezdetét a pusztai tájakon. A vad mazai rablóknak befellegzett. A német katonaság bizonyos szigorúan határolt területet szabott meg számukra, amit nem szabad elhagyniok. Ott azután legeltethették nyájaikat és élhettek kedvük szerint őseik mintájára. Jaj, aki e területet elhagyta! Viszont a fekete és fehérbőrű lakosságot utasították, nehogy a mazai területre lépjenek, ami súlyos életveszéllyel jár. Ily módon egyszeriben felszabadult a Parahegység lábánál húzódó terület, valamint a Kilimandjaro és Meru vidéke a telepítés számára. Német farmerek jutottak így a termékeny hegyvidékhez örökberlet formájában. Vasút épült Tangatól Moschi-ig. Számtalan munkaerő kellett ehhez, amelyeket a szomszédos helyekről toboroztak. Ezek közül azután sokan a vasúti állomások közelségében állapodtak meg, ahol munkát és így megélhetést kaptak a vállalat révén. Épen így a farmereknek is kellett a négerok erős keze. Falvak és városok keletkeztek így, odacsábították az indusokat és vaszahelieket, akik mint kereskedők és szabók iparkodtak elszedni a feketék keresetét. Különösen Uj-Moschi és Aruscha lettek tekintélyes telepek. Ott vegyesen voltak wadschagga és wapara-, aruscha és somali-beli harcosok, munkások. Unyamwesiből és a messzi Nyassa tó vidékéről, azonfelül még abesszinok, gvauzekek és mohamedán indusok. Szóval oly vegyülete az ember-típusoknak, ahogy ez nehezen elképzelhető.

Ezen a területen az izlam akadálytalanul terjedhetett, mert az ottani emberek a hazájuktól és az ősei vallásától elszakadtak. A kereskedők, akik a partvidékről jöttek, misszionáriusokká lettek. A mohamedán betartja kötelező imaidejét bárhol legyen is. Kiteríti szőnyegét és megkezdi ajátosságot, amely furcsa testmozdulatokkal kapcsolatos. Csodálkozva kérdezik a négerok: Mit jelentsen ez? Így azután hallanak Allah vallásáról és csakhamar felfogják, hogy valami magasabbrendű vallásról van szó az ő régi szellemi adatukhoz képest. Másrészt ez a vallás sokkal kényelmesebb, mint a kresztijenség. Megmaradhatnak a soknejűség mellett és hordhatják továbbra is talizmánjaikat. Csak az Izlam vízával kell megmosdatni magukat és néhány imádságot megtanulni. Sokszor fenyegetésekre is vetemednek a mohamedánok: Ha nem keresztelkedtek meg a legközelebbi hónapokban, nagy haderővel rátok támadunk és lemészároljuk mindazokat, akik nem térnek át az Izlamhoz. A szilárd talajt vesztett pusztai lakók engednek a rábeszélések és ezrével lettek az Izlam követői. Igen nagy a veszély, hogy az egész pusztai világ mohamedán lesz. Nézheti ezt a misszió tétlenül? Megismerte a feladatát és megkezdte ott délen szolgálatát.

A missziómunka a maradékfajoknál és a pusztai ujonnan telepített lakóinál.

Eleinte nem túl nagy figyelmet tanúsítottak misszionáriusaink ezen feladatokkal szemben. Természetesen találunk jelenségekben bizonyos utalásokat ezen terület lakóira nézve, de először nem látszott eredményesnek, túlnagy erőmegfeszítést tanúsítani ezen szolgálatra. Amidőn azonban megépült a vasút és a környék gyors betelepítése megtörtént, az érdeklődés is felébredt és mind nagyobb arányú lett.

1911. február 22.-től március 2.-ig Madsameban Weishaupt missziói felügyelő vezetése alatt, — aki ép akkoriban vizitációs úton járt arrafelé, — értekezlet volt, amelyen több fontos határozatot hoztak. Ez alkalommal Gutmann misszionárius egy felette érdekes előadást tartott a témáról: „Az Izlam a mi területünkön és a misszió”. Csudálatos, mennyire felismerte ez a misszionárius már akkor is a helyzetet és a szükséges munka körvonalait meghatározta: „Nem csupán a hegyeink, hanem a mi népeink is, mint valami szigetek fekszenek az óriási pusztaságban és a szigetek sorsa függ a pusztá tengerei sorsától.” A mi wadschaggai népünk pl. gazdaságilag és lelkileg mindjobban kerül a feltáró pusztai terület behatása alá! Amellett a tudósító arra utal, hogy korábbi időben is a döntő befolyás alulról felfelé irányult: A mazaiak, suahelik és arabok a hegyvidék lakóinak néptörzseit felette erősen uralták és befolyásolták. Ezért követeli oly nyomatékosan, amennyire csak lehet, hogy a misszióknak le kell szállnia pusztai területre. Első feladat gyanánt megjelöltük tehát egy nagy, önálló telep létesítését a pusztaságban, egy suhaeli misszionárius vezetése alatt. Ennek a telepnek az új munka világ területén, azaz annak központjában lenne a helye, ott lent, délen, de egy sokkal nagyobb akciorádiussal, mint a meglévő hegyvidéki állomások. A szolgálat kiindulása, azaz központja gyanánt valószínűleg csak a keletkezőben lévő a Ran folyó menti város, a későbbi Uj-Moschi jöhet tekintetbe. Habár ezen a konferencián első sorban a szolgálat fejlesztése a távol Iramba felé lett elhatározva, az imént említett előadás kapcsán, mégis a pusztai misszió szükségessége is felmerült, még hozzá nyomatékosan. Nemsokára ezen a területen is megkezdődött a szolgálat. Az első misszionárius, aki külön megbízatást kapott erre nézve Everth misszionárius volt. 1913-ban Uj-Mosiban hozzákezdett egy iskola, azaz jobban mondva kápolna építéséhez, melyet a pusztai misszió támpontjának szánt. Szilárdabbra és tekintélyesebbé építette, mint általában az ilyen kezdő hajlékot szokás. De elejétől fogva az volt a szándéka, hogy német honfiai részére istentiszteleteket is tarthasson benne. Miután pillanatnyilag nem volt meg az anyagi lehetőség arra, hogy erős missziós állomást létesítsen, úgy Everth eleinte csak 2 szobát épített a kápolna mellé. Nőtlen ember lévén, ő megelégedett e szerény lakással. 1913. március 24. nagy napja volt Uj-Mosiban: az avatás napja. Kelet-Németafrika helytartója, dr. Schull Öxellenciája a kerületi kapitány társaságában részt vett az ünnepélyen. Everth misszionárius röviddel azután elkerült Uj-Mosiról mert Iramban kellett hézagot pótolnia. Helyébe Eisenschmidt misszionárius került.

A pusztai misszió azonban nem munkálkodhatott sokáig zavartalanul. Megkezdődött a világháború és véget vetett a további szolgálat lehetőségének. Az ezen területeken megindult fejlődés megakadt, megszűnt, a német farmeroknak odább kellett állniok, az ültetvényeket ellepte a gyom, a házak gondozatlanul maradtak, dűledetek, úgy látszott, hogy megint az oroszlánok lesznek e vidék egyedüli uralkodói. Amikor azután az angolok berendezkedtek ugyanott, — évek hosszúsora mult el azóta, — újból életre kapott a hegyvidék közötti táj. A vasutat tovább vezették Mosiból Arusáig, az autó messze vidékeket nyitott meg a forgalomnak. Nem várták be a műtök építését, az autó maga utat vált magának a sivatagi földben és ahol többször fordult meg, ott már is megvolt a közlekedési vonal. Arusa és Mosi számára a fejlődés új periodusa kezdődött. A szolgálat újrafelvétel után csakhamar a pusztai munka is megindult. Főleg Reusch misszionárius vonzódott e szolgálathoz a steppe talajon. Még működésének elején került Ukoaraugából Lektituba, ahol abesszinek telepedtek volt meg. Betegségükben segíthetett rajtuk és így megnyerhette bizodalmukat. Így az ottani iskola középpontja lett az evangélikus szolgálatnak, amelynek Samuel nevű tanítója különösen nagy-szerűen bevált. Később D. Reusch Arusából irányította a munkát és egész erejét e cél szolgálataiba állította. Az Aruscha és Moschi közti nagy kiterjedésű terület volt vezetésére bízva. Sajnos, neki is meg kellett ismerkednie e vidék veszedelmeivel. Súlyos maláriába esett, úgy hogy a missziói tanács kénytelen volt őt felmenteni eddigi szolgálata alól és Marangaba helyezte át.

Evvel a ténnyel nagy elvi változáson ment át ez a szolgálat: az eddigi munkateret több kisebb részre kellett osztani. A magasán fekvő hegyvidéki községek fedezték a tanítók járulékait és az egyéb kiadásokat. Ugyanakkor

azonban hathatósan támogatták a körükben megmaradt evangélisták családjaikat is. — Mennyi hősiességet tanusítottak ezek a fekete misszionáriusok! Nekik is kellett tartaniok a maláriától ezentúl, amitől az egészségesebb hegyi klímában nem kellett félniök. Ezért felváltva 2 tanító működött egy helyen — havonta leváltották egymást. Természetesen megvolt ennek az a káros következménye, hogy a minden alkalommal szövődő uj szálak megszakadtak és kiki újból kezdhete fáradságos munkáját. Erre akadtak egészen bátor férfiak, akik ajánlkoztak, hogy állandóan vállalják a szolgálatot a félelmetes területeken. Ez áldozatkészségük nem volt hiábavaló. Maga Isten segítette meg őket a nehézségek közepette, melyeket az idegen törzsi pogányok között le kellett győzniök. Milyen nagyszerű volt Tarino Antal teljesítménye Uj-Moschiban és Stephanoé Ukuma-ban!

Persze egy hátránya volt ennek a munkaformának: hiányzott az egyöntetű vezetés. Mindig újból felmerült a kivánság, hogy D. Reusch mellé kerüljön egy pusztai misszionárius, aki majdan utóda lehessen.

Nem lehetett ugyan a keresztyén gyülekezeteket mentesíteni a felelőség alól, de egy valami misszionárius szükségesnek bizonyult, aki mindig újból serkentse munkatársi tevékenységre a hegyvidéki keresztyéneket, aki a tanítókat és evangélistákat vezesse és erősítse azokat elszigeteltségükben. Ilyen erők hiánya azonban sokáig késelettette ezt a körülményt. De 1933-ban Rother Rudolf misszionárius felszabadult e szolgálatra. Előbb Aruschából, majd 1934-től kezdve Uj-Moschi székéllé. Megint következett egy idő, amikor a misszió nem gondolhatott az állomás kiépítésére. De akadt egy alkalmas lakóház, amit Rother és fiatal felesége számára bérbé vehettek. Onnét azután irányíthatta egy ideig a szolgálatot, amíg szükségessé nem vált áthelyezése Ma-zauguba. Csak azt remélhetjük, hogy további munkaerők kiküldése, lehetővé válik. Akkor azután Uj-Moschi telepeinek állandó missziós megszállása elsőrangú feladat.

Szolgalat a mazaiaknál.

Sokkal később, mint a maradékfajok megmunkálása, és a pusztai terület jövevény lakóinak a missziósítása, került csak sorra a szolgalat a mazai törzsek között. A világháború előtt hiányzott testvéreinknek a közelebbi érintkezés lehetősége. Végül azonban Isten maga vetett véget a törzsek elkülönítettségének. Borzasztó szárazság sújtotta a vidéket, úgyhogy a pusztai föld messze kiterjedésben teljesen elszórt. Marhavész járult ehhez a csapáshoz úgyhogy ezrével pusztultak az állatok. Az egykor oly büszke urai a pusztának koldusszegényekké lettek és közel voltak az éhenhaláshoz. Így kénytelen-kelletlen rá kellett fanyalodniok a növénytermelésre vagy pedig segítséget kellett kérniök a bantu négerektől. Így azután az ültetvényeken alkalmazták őket, mint öröket és más hasonló foglalkozáshoz juttatták. De a lelkiük visszavágyott a szabad régi életformák közé. Így szorgalmasan dolgoztak garast garashoz téve és végül is szerezhettek megint némi állatállományt, úgyhogy újból folytathatták nomád életüket. De a korábbi elszigeteltségüknek vége volt, lassankint jóbaráti viszonyba kerültek a külvilággal.

Ehhez járult, hogy az angol kormány közbelépett ezen törzsek érdekében. Megakadályozni kívánta e fajok kihalását. Így egyes támpontokat szervezett a mazai területen és hivatalnokokat küldött azon helyekre, amelyek közelében kutakat ásattott, hogy ember és állat el legyenek látva minden időben a szükséges ivóvízzel. A praktikus angolok ennek fejében bizonyos díjakat szedtek a mazaiaktól és így be is hozták a befektetési költségeket. És az időközben felnövekedett tőkéből adott helyeken újabb beruházások történtek. Evvel a taktikával a törzseket ott lehetett tartani a kultúrátámpontok közelében. Ily módon tervszerű befolyás alá is kerülhettek.

Különös módon egyengették azonban a misszió utját ezekhez a törzsekhez. Egy mazai, aki a szükség idején a hegyvidékre vetődött, érintkezésbe került a misszióval és megkeresztelkedett. Később — miután írni-olvasni megtanult — írnoka lett a legfelső mazai törzsfőnöknek. Habár elszigeteltségében nem tehetett mindenben eleget keresztyéni keresztelői fogadalmának, mégis tartós, állandó benyomással volt rá az evangélium. Meg volt győződve: Krisztusban a mazai-aknak is jut segítség. Így hát írt Aruscha gyülekezetei-

nek, hogy a mazaai pusztaság is alkalmas terület volna a missziós munkára. Ennek a felszólításnak visszhangja akadt. Az aruschabeli keresztények, akik vérrokonságban vannak a mazaai törzssel és ugyanazt a nyelvet beszélik, már régebben tanakodtak azon, ne vegyék-e pártfogásukba ezen testvéreket. Blumer misszionárius értett hozzá az aruscha embereket ezen tervnek teljesen megnyerni. 1927 elején elhatározták az első kísérletképeni evangéliumi szolgálatot a mazaibeliek között. A gyülekezet 2 tanítót szánt e feladatra és mindegyik mellé 1 kísérőt rendelt. Az egyik csoportot észak felé, a másikat délnek irányították. A gyülekezet pedig külön gyűjtés eredménye gyanánt 500 schillinget jegyzett erre a szolgálatra, ami valóban nagy teljesítményszámba ment e kis egyházközség részéről. ugyanez év június 3-án ünnepélyesen elbocsátották a kiküldötteket, hogy több hónapon át keresztül-kasul járják a megmunkálendő tájakat. Még most is magam előtt látom, amint a konferenciáink befejeztével — amit a mi misszionáriusainkkal 1927 novemberében Moschi állomáshelyünkön tarthattam — előttünk és a gyülekezet előtt megtették jelentésüket. Nem értek a nyelvükön, de mégis arra következtethettem elbeszélésük modorát és taglejtésüket figyelve, hogy nemegyszer veszélyben forogtak, viszont egyebütt nyílt ajtókra is találtak, ahol hirdethették az evangéliumot.

Ezek a beszámolók akoriban hozzásegítették a missziós testvérek és a misszió vezetőség figyelmét erre a fontos munkamezőre irányítani.

(Folytatjuk.)

Jézus képe a négerek világában.

Az abessziniai háboru fokozott mértékben ráirányította a világ figyelmét és politikai érdeklődését a sötét földrészre. Akárhogyan végződjek is az Olaszország és Abesszinia közötti viszály — Libéria kivételével ez az egy afrikai ország nem áll fehér uralom alatt (azóta már olasz gyarmattá lett): a Nyugat, Angliával az élen meglepetésektől retteg, amiket a fekete faj készíthet neki. Ugy látszik, Afrika egyre jobban a „nagy alkalmak“ földrészévé lesz. „A négernek napja fölkelőben van“, ez állt már évek előtt egy délafrikai titkos okmányban, „hallgassunk és dolgozzunk!“ Amint az európainak, éppen úgy a négernek is a világháboru hozta a döntő fordulatot. Ez hirtelen megérelt sok minden, azelőtt csak csirájában meglévő törekvést, újat állított az élet és gondolkodás középpontjába: Afrika ma hatalmas méretű külső és belső átalakulás előtt áll.

Ez a tény a keresztény missziói tevékenységet is új, súlyos föladatak elé állította. Még sokszor van dolga a „régí néger“-rel — Keletafrikában a Lipcsei Misszió munkaterületén a dsaggáknál vagy a wapareknél. Az afrikai itt legalább általánosságban őseredeti állapotában van, beleágyazva a törzs és rokonság szövédékebe. Ez határozza meg élete kialakulását egész a legapróbb dolgokig, paraszt a saját telkén, vagy — mint a masai törzs — büszke, harcra mindig készenálló nomád. A keresztény misszió évtizedek óta fáradozik itt a legjobb eredménnyel a régi pogány szellemektől való félelem és a pogány varázslókba vetett hit legyőzéséért — éles harcban az arab és hindu kereskedők révén terjeszkedő izlammal. Az európai civilizáció hullámai azonban átcsaptak az őseredeti négerrekhez is és — itt többé, ott kevésbé — megrázták őket hagyományos életformájukban.

Ez a megrázkódtatás azoknál a feketéknél érezhető legerősebb fokban, akik Délafrika ipari középpontjaiban már teljes változást tapasztaltak a fehérek gazdasági életének befolyása által. A fehéreknek az a bűne, hogy a négerség nagy részéből fekete proletariátust csináltak, évszázados fejlődésre tekint vissza, nevezetesen a XVI. században, amikor ügyes amerikai kufárok azzal foglalkoztak, hogy a „fekete elefántcsont“-ot rabszolgáku hurcolják el az Egyesült Államok és Közép-Amerika déli államaiba. Ezeknek a néger rabszolgáknak kellett megművelni kemény munkával a gyapot és cukor ültetvényeket, kiszakítva a családból, polgárosultságból, nevelésből; kitéve méltatlan bánásmódnak. A XVIII. században Zinzendorf és Wesley által küldött

keresztyén misszió ők is gondjába fogadta és üzenetével együtt örvendező fogadtatásra talált. Amikor a gyarmatos hatalmak a rabszolgaságot a XIX. század folyamán megszüntették, akkor mutatkozott meg, hogy az elrabszolásodás élménye sokkal megrázóbb volt a négervilág számára, semhogy a néger rabszolgák lelkiségéből mély nyomok ne maradtak volna. Még ma is mintegy 28 millió fekete él Amerikában, az egykori néger rabszolgák utódai-ként. Ők a négerség nagy áttörésének rohamcsapatái, amely áttörés kiterjedt Közép- és Dél-Amerikára éppúgy, mint mindenekelőtt Afrikára. Ezt a fekete intellektuellek, a Dél-Afrikában telepeken összezsúfolt, részben szakszervezetekben organizált fekete munkások és végül a francia, belga és portugál színes katonák hordozzák. Ezek közül sokan az amerikai néger csapatokban, vagy Franciaország gyarmati hadseregében harcoltak a világháborúban, lőttek a fehérekre, őrizték őket a szögesdrót mögött, — nem csoda, ha nem akarnak hinni többé a fehérek uralmában! Rájuk alkalmazták először a néger csapatok visszatérése után az „új néger” nevet.

Amerikában a fehérekkel, nevezetesen az északi állambeliekkel — örökös viszályban és Afrikában nagy tömegben mint kényszer munkások fáradotak gazdasági és politikai helyzetük javításáért. Szellemileg jelentékeny nevelők vezetik őket. Biztos faji öntudatuk van és büszkéek a közülükvalókra, akikből európai és amerikai főiskolákon orvosok, jogászok, lelkészek és hivatalnokok lettek. Mindezekről nagy nyugtalanság árad el a négervilágban, legláthatóbban Afrikában, ahol csak törpe fehér kisebbség áll velük szemben, míg az Egyesült Államokban tiszteres fehér többséggel kell szembenéznük. A keresztyénségnek különösen nehéz helyzete van ezzel az „új néger”-rel szemben; itt magát a nyúgatót terhelő betegségek, — amerikanizmus, istentelenség, bolsevizmus ellen kell harcolni.

E három négertípus, — az őseredeti, a rabszolga, az „új néger”, hátterében domborodik ki a néger különös Jézus-képe, amint azt Mensching Vilmos „Jézus, a néger” című kis iratában megrajzolja.

A négerék őseredeti pogánysága már jóval a keresztyén befolyás előtt szétomlott és az ősi néger Jézus-képe hozzákapcsolódhatott régi, a keresztyénség előtti időből származó afrikai örökséghez. „A varázslás erőteljes”, mondotta Rindi, a híres dsagga főnök, Mosi fejedelme anélkül, hogy valamit hallott volna a keresztyénségről. Háborúval, rablással, erkölcstelenséggel, csalással, szellemimádással és babonával eltelt életük nagy gyöngeségeinek tudatában sokan már a keresztyénség előtti időben keresték azt, amit az evangéliom vitt el nekik. Az 1800. év körül Mohlomi, a későbbi basuto királynak, Moresnek nagybátyja megtagadta a pogány jövendöléseket, hitt a törzsek közötti békességben, de azt gondolta, hogy animisztikus hitében megtalálta Isten megösmerésének az alapját. Mikor aztán a keresztyénséget hirdették, az őseredeti négerék Jézusban látták a szabadítót a szellemimádástól, varázslástól, békétlenségtől, ellenségességtől és vérbosszútól. Ezért írta dolgozatában egy fiatal pogány, aki megtalálta az utat a Lipcsei Missziónak a Kilimandjaro mellett lévő szemináriumába: „Akkor a félelem kissé alábbhagyott... Így azután megkeresztelték és szívem öröme nagy volt, sokkal nagyobb, mint a pogányság napjaiban... Békességben és örömben aludtam, örömben keltem föl. Hálát adok Istennek, mert magához hívott, elvette tőlem a nyomorúságot és szorongatást.” Jézus mint szabadító az ellenségességből — ez a vonás lép napvilágra azokban a szavakban, amelyeket egy mangala törzsbeli férfi Kamerun őserdőben lakó törzseinek karácsonyi ünnepén intézett a jelenlévő különböző törzsbeliekhez és európaiakhoz: A „békesség a földön” evangéliomának hirdetése immár valósággá lett — és miért? Mert mi valamennyien fölkerekedtünk, hogy megkeressük azt az égből földre jött gyermeket, megmutassa nekünk az oda fölvezető utat.”

A néger rabszolgák Krisztus-élménye irodalmi kifejeződését a rabszolgaság idején Egyesült Államok déli részének ültetvényein alkotott és énekelt „spiritualis”-okban, a lelki énekekben találta meg. A néger rabszolgák Jézust elsősorban mint a rabszolgaság elviselhetetlen terhétől való szabadítót élik át. Az erről bizonyosságot tévő lelki énekek a maguk mélységével és művészetével a zsoltárokkal, de még inkább a római birodalom első keresztyéneinek

a világi hatalom ellen viselt keserű harcokban énekelt imádságaival vannak rokonságban.

Az út — mint tudjuk — a fekete rabszolgáktól az amerikai és afrikai „új néger”-hez vezet. Itt a gyakorlatias, aktív amerikai keresztyénség a döntő fontosságú. Az ösmert nagy fekete nevelő, Booker T. Washington, aki még rabszolgának született és élete végéig mélységet hálát érzett a keresztyénség iránt, így írt: „Próbára tétetünk türelmünkre, hosszútűrésünkre, kitartásunkra, erőnkre vonatkozólag, a jogtalanságok elviselésében, a kísértések kiállításában, a bölcs gazdálkodásban, tudás megszerzésében és alkalmazásában, az eredményes versengésben, hogy a felületes megvessük a lényegesért, nagyok és mégis kicsik legyünk, műveltek és mégis egyszerűek, nagyok és mégis mindenek szolgálja.” Ilyen gondolatok lettek hatóvá Afrikában is. A „jó, öreg Booker T. Washington” nyomdokain járt a nyugatafrikai Aranypartról származó James Emma Kwegyir Aggrey, legutóbb az aranyparti Achimotában lévő főiskola helyettes rektora. Tipikus képviselője volt a modern amerikai keresztyénségnek és fontos pontokban eltért a bibliai irányvonalától: inkább a cselekvő keresztyénséggel törődött, mint a hitből való megigazulással. Azonban engedte, hogy életét és gondolkozását minden tekintetben Jézus Krisztus határozza meg. Azt mondta: „Egyedül a megfeszített Jézus Krisztus neve és személye ad feleletet minden, az afrikai ember szívét megmozgató kérdésre.”

Természetesen Washington és Aggrey követeléseit sok, a fehérek gyalázatos bánásmódja által elkésérett fajtestvérük elutasította. A néger James Weldon Johnson kritikája a Bibliával szemben mutatja legvilágosabban a keresztyénségnek gyakran radikális elutasítását a fekete proletariátus köreiben. A faji öntudat természetszerűen fölébreszti a vágyat a fekete Jézus után. „Isten, én nagyon szívesen feketének festem Uramat”, éneklí Észak-Amerika egyik fiatalabb néger költője. További változatot mutatott a keresztyénség és a Jézus-képe a keleti Fokföldön a Bullhoek mozgalomban. Ez az Újtestamentomot mint a fehérek költészetét és ezért a feketék számára jelentéktelent a Bibliából ki akarta tépni. A keresztyén Kibangu Simon és követői jövődölésekkel dolgoztak, amelyek szerint Isten kiúzi a fehéreket az országból és hasonló fajta politikai-szociális forradalmat jelent, ha máshol az Isten Fiából megcsinálják a kitagadottak forradalmár vezérét, aki ha ma újra föltámadna, Moszkvában (!) vagy Afrikában jönne világra. Ime lát-hatjuk, hogy hatoltak be az újkor legradikálisabb, forradalmi eszméi Európából, Ázsiából és Amerikából a fekete földrészbe és annak Krisztus-képébe is.

Egységes Jézus-kép nincsen, hogy azt érvényesnek mondhatnánk minden néger számára. Sokkal inkább Jézus-képek: a néger rabszolgáé különböző az őseredeti afrikaiétól, más az új négeré és ismét másképen alakul a erős, szép, hősies Krisztus képe a régi nubiai népköltészetben, éppúgy emléketet Afrika, mint Ázsia és Európa ősrégi hősrégre.

Zarándi Attila.

Szamárístálló mint kórház.

(Kép az afrikai misszióból.)

Mikor jó hat esztendeje megkezdtem a betegek körül a munkát Mbagában, azokat a súlyos betegeket, akiket nem lehetett csak poliklinikailag kezelni, más helyiség híján kénytelen voltam egy sertésólban elhelyezni. Csúnya emlékeim vannak arról a sötét, piszkos kunyhóról!

Most, Sigatiniban, határozottan javult a helyzetem; mert a volt szamárístálló áll nekünk és a betegeknek rendelkezésünkre. S minthogy a szamarak kétségtelenül tisztábbak, mint a sertések, az ístállójuk is sokkal jobb, mint a sertésól.

Mélyen meg kell hajolni annak, aki betegeinket a köralakú kunyhóban meglátogatja. Köröskörül a fal mellett állnak az ágyak, amiket szükség szerint lehet szaporítani vagy kevesbbíteni, mert vékony fatörzsekből vannak

összeróva. Hogyha beteget hoznak s épen nincsen üres ágy, akkor a beteg valamelyik kísérője elmegy az erdőre s ott fiatal fatörzseket és vastagabb ágakat vagdos le. Azután a kórház dőngölt agyagpadlójába a fekhely nagyságának megfelelően négy lyukat vágnak, ezekbe beleverik a fatörzseket. A vastag ágakból a négy cölöpre sövényt fonnak, banánháncsal összekötözik. Azután az erdőről hoznak egy öllel száraz banánlevelet, ez a matrac s készen van. Akinek van takarója, vagy paplana, ráteríti a levelekre; de nélkül is megfelel. Oldalt jobbra és balra van a tűzhely: három-három kő; ezen főzik az étel s ez adja a meleget is. A tömésfalat itt-ott egészen kimosta az eső. Ugyanis a banánháncsból rakott tető időmultán igen elromlott. Ezt különösen az esős időszakban észleltük, mikor sok helyen keresztülázott s a padlón tócsákban állt a víz, ami az agyagot meglágyította. A betegek az éjszakai órákat egy-egy kövön guggolva töltötték el, mert az ágyakra irtalmatlanul rácsurgott. Hányszor kellett reggelenként a bosszus lelkeket tréfával felviditanom és lecsillapítanom!

Szamáristállónk már sok örömet és bánatot átélt! Volt egy ember, akit halászás közben a Dzsibe-tó partján egy krokodilus megtámadott és mindkét lábát összeharapdálta. Hónapokig feküdt, azután járni tanult, mígnem végre hazamehetett. Vagy ottvolt az a másik pogány ember, egy legény, akit munkábamenet lent a síkságon egy kígyó megmart. Mikor hat nap mulva behozták, a lába irtózatossá volt; az egész izomzata a szó szoros értelmében elrothadt, tele volt kukacokkal s a szíve már annyira elgyengült, hogy hamarosan meghalt.

Akkoriban egy kisgyermek életéért is aggódtunk, aki napok óta élet-halál közt lebegett. Az édesanyja, már akkor mikor a kicsinnyel viselős volt, járt nálam egyizben, mert állandóan lázas volt. A vérvizsgálat szerint súlyos maláriában szenvedett, de nem engedte magát kezelletni, állítólag azért, mert nem volt pénze. Érthető, hogy a kicsiny már születésekor igen gyenge volt s a vérében nyüzsgöttek a malária-bacilusok. Mikor behozták, merev volt és kihűlt, sem pulzusa, sem léleketzvétele nem észlelhető. Egy darabig figyeltem a kisgyermeket s utána azt mondtam a szüleinek, hogy a gyermekük bizonyára halott. De azok azt felelték: „Nem, nem halt meg; már többször is volt így, most útközben is. Befektettük a folyóba s akkor egy kicsinyt sirt.” Most már meg tudtam magamnak magyarázni, hogy a kis ing és a kendő miért olyan nedvesek! Erre azután a kis emberkét egy órahosszat meleg fürdővel, szívfeckendezéssel és dörzsölésekkel kezeltem, míg a pulzus és a léleketz lassan visszatért és elkezdett nyöszörögni. Hetekig hol jobban, hol rosszabbul volt; végül Isten mégis visszaadta szüleinek a kisgyermeket.

Nagy bánatot okozott nekünk egy steppebeli keresztyénnek, Jozefunak halála. Egy kis keresztyén gyülekezetnek volt a vezetője ott lent a síkságon. Halálos beteg, maláriában és vérhasban vánszorgott hozzánk abban a reményben, hogy nálunk felgyógyul. De mindjárt láttam, hogy nem tudunk rajta segíteni. Kinőkkel és aggodalmakkal tele éjszaka után, egy vasárnapi reggelen békésen elköltözött. Este, csillagfénynél, énekel és imádsággal temettük.

Felejthetetlen marad az a pogány anya, aki újszülött kicsinyjét nagy aggodalommal hozta el és rimánkodott: „Segíts rajtam, gyógyíts meg! Már hat gyermekem meghalt s annyira félek, hogy a halál ezt is elviszi.” Azt feleltem neki, hogy nincsen hatalmunkban valakit meggyógyítani, az élet egyedül Isten kezében van. De amit megtehetek, azt megteszem. Eleinte úgy látszott, hogy a gonosz malária meghátrál a kezelésem alatt. De néhány nap mulva a gyenge kis szív megszünt dobogni s a szegény anya hetedik gyermekét is kénytelen volt átengedni a halálnak. Vajjon ez a pogány asszony megtalálja-e még egyszer a hozzánk vivő utat?

A nap legszebb órája számomra mindig az esti áhítatunk. A nappali forgalom, láрма és munka megszűnt; a betegeket elkészítettük az éjszakára; a főzőköveken csendesen forr a vacsora. Ha ráérek, még egy darabig elbeszélgetünk, a betegek otthonáról, gyermekeikről, állataikról vagy földjeikről; vagy Németország felől kérdezősködnek. Azután estéli éneket énekelünk s elimádkozzuk az esti imádságot és a Miatyánkot. Azután ünnepélyes csend lesz a szegényes istállónkban s érezzük Megváltónknak és Orvosunknak közelségét.

gét. S ha kilépek a kunyhóból, akkor tiszta időben előttem van az esti napvilágban a Kilimandsaro hófödte orma, a Kibo s felséges látványával szívemet és gondolataimat elviszi messze, messze, a nyomorúság és betegség szégyenes, szűk hajlékából azokra a hegyekre, ahonnan segítségünk jön.

Igy a számáristállónk, amely külsőleg olyan igénytelen, mindig újlag nagy szolgálatot tesz nekem. Mert a napi munkában az ember gyakran és könnyen megfélekedzik szolgálatunk értelméről és végső célunkról.

Isten áldása nyugodjék meg továbbra is a számáristállóban végzett szeretetmunkánkon!

Reuter K. nővér

(Sigatini).

A Missziói Gyermekszövetség órája.

Ének: Téged Ūristen. (Dt. 250.)

Kezdő ima tartalma: Dicsérjük az Urat, mert Anyaszentegyházában egyedül az Ő dicsőségét látjuk. Könyörgünk, hogy tisztítsd meg minket, kőszív helyett érző hús-szívet adjon Isten és neveljen minket Szentlelkének befogadására.

Ezékiel 36, 25—27. alapján tanulmányozzuk a III. hitágazatot. Minden nép, melynek körében ma az Anyaszentegyház többé-kevésbé szabadon virágzik, valamikor tisztátalan, kőszívű, irgalmatlan, lelketlen volt. A történelmet azért is érdemes tanulnunk, mert meglátjuk belőle, hogy a népek semmiképpen nem akartak helyet adni körükben az Anyaszentegyháznak. Sőt szívük legmélyén bálványimádók maradtak, embermilliók kézzel-lábbal szabadnak az igaz Isten megismerése ellen, holott megkeresztelkedtek. A Szentlélek az emberek rosszakarata ellenére hívja, gyűjti, megvilágosítja és megszenteli az Anyaszentegyház választott népét. Figyeljük, hogyan történik ez és lássunk néhány példát a Szentlélek vitézeinek a szeretetharcából, mely küzdelemben maga a Szentlélek kicseréli az emberek kőszívét hús-szívvé.

Dr. Epelein neuendettelsai misszionárius beszéli, hogy egyszer egy pogány faluba megizente: „Várjatok rám, holnap délben hozzátok érkezem.“ Várták is a bennszülöttek a hittérítőt, de hogyan? Embersővényvel vették körül a falujokat és egynek a kezéből sem hiányzott az íjj és nyíl. Epelein pár ember kíséretében közeledett. Már csak egy rét választotta el őket a nyilasoktól. Azt mondja ekkor egy bennszülött tanító Epeleinnek: Misszionárius, mielőtt odaérünk, imádkozunk. Epelein megállt az embereivel. Őrült, hogy a bennszülött, megkeresztelt tanító imára hívta fel őket. Most buzgón imádkoztak, aztán bátran mentek a falu felé. Nem tudják, hogyan történhetett, de a bennszülöttek leeresztett íjjakkal, békésen fogadták őket. Még aznap ismeretséget és barátságot kötöttek a tértítők a tértítendőkkel és megkezdődött a faluban az evangéliom hirdetése. — Az egyik chicagói templomot a hívek Moody evangélista kedvéért építették. Mikor felszentelték a templomot, Moody gázlángokból ezt a bibliai ígét sugározta a gyülekezetre: „Isten a szeretet.“ Egy ember, ki rég elszokott a templomtól, ép akkor ment el a templom előtt, mikor ez a fénylő mondás a nyíló templomajtón át az utcára is kivetődött. Bement kíváncsiságból a templomba. Moody arról prédikált, hogy úgy szerette Isten a világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta érte. Többek közt így szólt: „Hogy mibe kerülhetett Istennek az, hogy Fiát értünk odaadta, azt először akkor éreztem, mikor az én első fiam megszületett. Az lenne számomra a legborzasztóbb, ha a fiamat bántalmaznom kellene; Isten azonban miértünk, az ő ellenségeiért a legkeserűbb, a legkínosabb halálra adta oda a Fiát. Azt gondolom, hogy Istennek többjébe került, hogy Fiát odaadja, mint amennyibe a Fiúnak került, hogy értünk meghaljon.“ E szavak termékeny talajra találtak nemcsak a régebbi templombajárók, hanem a futólag betért vendég szívében is és ettől fogva megint hallgatta és tanulta az Isten igéjét.

A Szentlélek a gyermekek által hívja néha a szülőket. A kis Pista magas hóban megy az apja után. Az apja koránjában tart a kocsmá felé és mi-

kor észreveszi a fiát, hátraszól: „Eredj vissza Pista, beleveszel a hóba“, „Apám, mindig a nyomdokába lépek, nem lesz bajom“, — mondja Pista. „Nyomomba lépsz?!“ — gondolja magában az apa és megijjed, mikor ennek a szónak a mélyebb értelmét felfogja; „hiszen jaj neked, gyerek, ha a nyomomba lépsz és ugyancsak az iszákosság fertőjébe jutsz“. Így gondolkodik magában az apa, visszatér a fiúval a házába és megtér nemsokára a gyülekezetbe.

Katica olyan házhoz szegődött be szolgálatra, hol Jézus Krisztust a család nem tisztelte. Ő azért reggel és este rendszeren olvasta a bibliáját. A ház fiatal úrhölgyei kinevették ezért. Mivel azonban Katica hűséges és derék leány volt, megengedték neki a kisasszonyok, hogy hébe-korba felolvashasson előttük egy fejezetet a bibliából. Megengedték neki, mert hát jószívű és barátságos úrinép hírében akartak állni az emberek előtt. Egy idő múlva Katica ragályos betegségbe esett, kórházba vitték és itt meg is halt. Az előkelő úri kisasszonyok a kórházban meg nem látogathatták Katicát, megtudták azonban az ápolóktól, hogy szegény milyen megadással túrta a szenvedést és milyen boldogan halt meg. Most az úri kisasszonyok is elkezdték a bibliát olvasni; megtalálták az Igében Üdvözítőjüket és Önála lelki békességüket és égtiszta örömeiket. „Urunk, hadd legyünk hűséges tanuid!“ — e kérésre indít bennünket Katica példája.

Egy megkeresztelt néger cselédleány csodálkozva nézte és hallotta, hogy fehér úrnője kétségveesve és szívszagratva borul férjének koporsójára és így kiált: „Istenem, a mennybe juthatott-e a férjem?“ Így szól a néger lány ámulatában: „Hogyan lehetséges az, hogy fehér emberek, akik gyermekkoruk óta Isten igéjét hallgatják és tanulják, olyan boldogtalanok és szerencsétlenek, hogy amikor egy hozzátartozójuk meghal, akkor kételkednek annak az üdvözülésében?“

Keletindiában egy misszionárius ezt a rejtvényt adta fel hallgatóinak: „Aki csak egyszer születik, az kétszer hal meg, aki kétszer születik, egyszer sem hal meg“. — Egy ember, aki akarata ellenére meghallotta ezt, először nem tudta a rejtvényt megérteni. Mikor megfenyegette és megértette, akkor nem tudta elfelejteni. És mikor másodszor született ennek a mondásnak az ereje által, akkor nem tudott többé hallgatni afelől, amire rájött, hanem maga is misszionáriussá lett.

Egy tanítvány azt kérdezte a tanítójától: „Mester, meddig élhetek még tovább a bűnőmben?“ — „Ameddig jól esik“, — feleli a mester, — „csak egy nappal a haláloz előtt mégis jó lesz megjavulnod.“ Az ifjú megértette, hogy azonnal meg kell javulnia, mert nem tudhatja a halála óráját senki emberfia. Nekünk is a legszelídebb és legkisebb intést meg kell értenünk és megszívlelnünk és nem szabad azt várnunk, hogy a Szentlélek valamely feltűnő módon, erős érzéki hatással hívjon bennünket.

A hitágazatokat Luther Márton magyarázataival naponként gyakorolnunk kell. Legjobb, ha reggel az I.-t, délben a II.-t, este a III.-t mondjuk el ima után vagy előtt. Mire való ez? 1. Hogy egyszer nálunk is igazi pünkösdi legyen s a Szentlélek lelkünk mélyét megszállhassa. 2. Ehez szükséges, hogy bűnbocsánatot nyerjünk. 3. Ezt azonban csak az nyerheti el, aki bánja a tisztátalanságát s bűnösségét. Kitartóan kell imádkoznunk bűneink megismeréséért. 4. Imádkoznunk kell azért, hogy a régi, kemény, tompa köszív összetörjön és kiszakadjon belőlünk s helyet adjon olyan puha hús-szívnek, mely mélyen, maradandóan befogadja az Isten igéjét. Ha e megújulásért imádkozni tudunk, ez már a Szentlélek munkája bennünk. 5. Ha végül elnyertük a Szentlelket, akkor lesz örök pünkösdi örömünk, akkor Isten parancsolatait örömmel teljesítjük, akkor Krisztus az Üdvözítőnk s mi Isten gyermekei vagyunk. 6. Aranymondás: Lássatok, mily nagy szeretetet adott nekünk az Atya, hogy Isten gyermekeinek nevezzenek minket. (Ez összefoglaló szempontok Traugott Hahn után készültek.)

Záróimánkban halát adunk azért, hogy a Kiskaté első két részét a missziói órákon átvehettük. E munkára Isten áldását kérjük.

Záróének: A kezdő ének versei.

N. J.

Missziói imaóra.

A Misszióegyesület tagjai és a misszió barátai minden hónap második keddjén, tehát most: június 8.-ikán, missziói csendes órát tartanak, vagy csoportokban, vagy — ha erre nem nyílik alkalom — magánosan. Júniusi imaóránkon elmélkedünk arról, hogy milyen nagy szükségünk van a lelki megújulásra.

Az elmélkedés alapjául ajánljuk a következő igéket:

„Ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem változtatok el a ti elméteknek megújulása által.“ Róm. 12, 2.

„Tiszta szívet teremts bennem, oh Isten, és az erős lelket újítsd meg bennem!“ 51. Zsoltár 12.

„Nem csüggedünk; sőt ha a mi külső emberünk megromol is, a belső mindazáltal napról-napra újul.“ 2. Kor. 4, 16.

„Jertek el csupán ti magatok valamely pusztta helyre és pihenjete meg egy kevéssé.“ Márk 6, 31.

Adjunk hálát Istennek azért, hogy a Szentlelket szívesen megadja mindazoknak, akik kérik. A Szentlélek az egyházban és az egyes hívőben munkálja mindazt, ami a szent élethez szükséges és nem enged elcsüggednünk vagy megtántorodnunk. Megelevenít és újít, hogy teremhessük a gyümölcsseit (Gal. 5, 22). Megszabadít minden félelemtől és erősít, hogy bizonyosságot tegyünk hitünkről.

Adjunk hálát azért, amit a finn-ugor lelkészkongresszuson keresztül ad evangélikus egyházunknak és gyülekezeteinknek, amikor az északi evangélikus országok lelkészeit elküldi hozzánk és megerősíti a lelki kapcsolatokat, terjeszti az evangéliomi világosságot.

Adjunk hálát azokért a testvéreinkért, akik körében lelkünk megpihen és új indításokat kapunk további munkára Isten országában.

Kérjük Isten, hogy a világ különböző evangélikus egyházai mind szorosabb és elevebb kapcsolatba kerüljenek egymással s ez is szolgáljon megújulásukra és megerősödésükre.

Kérjük Isten, hogy azok, akiknek a nyári hónapok pihenést jelentenek, testben és lélekben üdüljenek Isten szerint. Azok pedig, akiknek a nyár fokozottabb munkát és fáradozást hoz, akár testi, akár szellemi munkát, napról-napra helyezték magukat Isten kegyelme és áldása alá s tőle kérjenek irányítást.

Kérjük Isten, hogy mindazok a konferenciák, összejövetelek, egyházi gyűlések, amelyek a közeli hónapokban lesznek, szolgáljanak Isten dicsőségére, a résztvevőknek javára. Hogy Isten adjon megvilágosítást azoknak, akik a konferenciákat előkészítik; egyetértést és szeretetet a tagoknak.

Imádság: Mi Urunk, Istenünk! Te tudod, sokkal jobban, mint mi magunk, hogy milyen nagy szükségünk van arra, hogy a Szentlélek napról-napra erőteljesen és hatalommal munkálkodjék bennünk és újítson bennünket. Kérünk, add belénk Szentlelkedet. Hogy mindig benned bízó gyermekeid legyünk, akik örvendeznek a te szabadító kegyelmedben és minden jó adományodban, amit hivatásunkban, a természetben, az egyházban nyújtasz. Vezes bennünket az egyenes úton, hogy ne tévesszük el a célt, amelyre egy szülött Fiadban, a Jézus Krisztusban elhívtál, aki veled és a Szentlélekkel együtt él és uralkodik, egy igaz Isten. Ámen.

H I R E K.

Lapunk következő száma aug. 1-én jelenik meg.

A **tiszai egyházkerület új püspöke.** A tiszai egyházkerület a D. Geduly Henrik elhunytával megüresedett püspöki tisztségre *Dr. Domján Elek* püspökhelyettest, sátoraljaúj helyi főesperes-lelkészt választotta meg. *Dr. Domján Elek* 1869 október 30.-án Vásárosfaluban született; 1893-ban avatott lelkészé; *Zelenka Pál* püspök mellett volt segédlelkész, majd fanciesi lelkész, 1907 óta sátoraljaúj helyi lelkész, 1921 óta a tiszavidéki egyházmegye főesperese; 1933-ban a kormányzó kormányfőtanácsosi méltósággal tüntette ki. A tiszai kerület új püspökének életére, működésére Misszióegyesületünk is a Mindenhatónak gazdag áldását és kegyelmét kéri.

A **finn-ugor lelkészkongresszuson** Mannermaa püspök vezetésével 78 finn és Rahamägi püspök vezetésével 27 észti egyházi képviselő vett részt. Az óbudai egyházközség május 23.-án tartott diszközgyűlésén *Dr. Molnár Gyula* vil. elnökünk üdvözölte Misszióegyesületünk nevében a Lelkészegyesület finn és észti vendégeit.

A **Brit- és Külföldi Bibliatársulat** Sankey gróf elnöklete alatt május 5.-én tartotta 133-ik közgyűlését Londonban. *Dr. Temple* titkári jelentése beszámolt arról, hogy tavaly a Társulat a bibliát 6 új nyelven adta ki s ezzel a Társulat összesen 711 nyelven nyomatta ki a Bibliát, vagy annak egyes részeit. A Társulat könyvtárában a Biblia, illetve egyes részei összesen 997 nyelven található; egészen bizonyosra vehető, hogy 1937-ben a Biblia már 1000 nyelvre lesz lefordítva, illetve ennyi nyelven jelenik meg. A Társulat bevétele 1936-ban 371 ezer font, mintegy hét és fél millió pengő volt; a túlkadás 15 ezer font. — Gróf Sankey elnöki beszédében rámutatott arra, hogy az egyházak különböző énekeskönyvet használnak, különböző imádságokat imádkoznak, de valamennyi egyháznak ugyanaz a Bibliája van. A keresztyén egyházak összekötő kapcsa a Biblia. A Biblia üzenete egyetemes jellegű. Vannak a Bibliában nehezen érthető dolgok,

amelyek a kritikusok éles elméjét és az arkeológusok tudományát megoldatlan problémák elé állítják, de vannak benne egyszerű dolgok is, amelyek megkapják a tudatlanok szívét; vannak száryaló mondatok, amelyek az emberi nyelv legfenségesebb dokumentumai közé tartoznak s vannak egyszerű példázatok, amiket a gyermekek is megértenek és emlékezetükben tartanak. A Biblia a nyugati civilizáció közvetítője. Hogyha az emberek elfelejtik az Ujszövetséget, megszűnnek civilizáltak lenni s a hit, remény, szeretet helyét a hatalomszomj foglalja el. — *Wilkinson* tanár nemrégiben járta be a Társulat érdekében a Közel Keletet s utazásáról, tapasztalatairól tartott beszámolót. Ugy találta, hogy a nemzeti fanatizmus mindenféle növekedőben van. Az örmény, az aszszir és a görög egyházakban azonban más irányú változást is észlelt. Ezekben az egyházakban az emberek kezdik a Bibliát olvasni, sőt hálások a Társulatnak, hogy anyanyelvükön adja nekik a Bibliát. Vasárnapi Iskolák keletkeznek, ami ott egészen új dolog. Az istentiszteleteken már kezdenek egyházi beszédek is tartani. — *Dornakal* püspök a Társulat indiai munkájáról beszélt.

Misszionáriusok munkaközössége.

A délafrikai Északrhodéziában az ott működő különböző missziói társulatok között komoly munkaközösség megalkotásáról érkezett hír. Az „Egyházi Misszió“ (anglikán), a „Skót Misszió“, a „Londoni Misszió“, a „Methodista Misszió“, a „Baptista Misszió“, a „Keresztyén Irodalmi Társulat“, az „Egyetemek Missziója“ és más társulatok összefogtak, hogy együttes erővel négy missziói munkaközpont létesítsenek, ezeket ellássák a szükséges munkaerővel s így mint egyesület keresztyén szervezet erőteljesebben vegyék kézbe a benszülőttek evangélizálásának munkáját.

Abesszínia és India. Abessziniában az evangélimi misszió elől az ajtók elzárattak. A római pápa akarja azt az egész területet, a régi ottani keresztyénekkal együtt a maga jármába kényszeríteni. Hogy milyen mértékben sikerül majd a pápának a

tiszta evangéliom hirdetését lehetlenné tenni Abessziniában, az Isten ügye és dolga. Isten, ha akar, gátat tud vetni a pápa hatalmaskodásának. Azonban most az abessziniai s rompó másfelé nyitott utat Krisztus élharcosainak, a misszionáriusoknak. Az abessziniai harctértől elzárt misszionárius csapatok a világfront más pontjain állnak csatasorba. Azok a svéd misszionáriusok, akik kénytelenek voltak Abesszínia területét elhagyni, Kalkuttában dolgoznak majd, ahol igen szép és kilátásokkal kecsegtető munkatér nyílik számukra. Kalkuttában körülbelül 200 evangélikus család él a nagy város területén elszórva. Ezeket akarják összegyűjteni s egyuttal ott erőteljes egyházi és missziói munkát megindítani.

Missziói konferencia Indiában. A Lipcsei Misszió indiai munkásai március 8. és 9. napjain tartották rendes évi konferenciájukat Mayavaramban. A tárgyalások előterében a missziói munka kiépítésének módozatai álltak. Szükséges 1. az orvosi misszió megkezdése a munkamező széles területein, 2. a hindu vallásból áttért magános asszonyok és leányok részére otthon felállítására, 3. testi és lelki nyomorekók számára otthon a belmisszió értelmében, 4. földmives iskola a falusi pária ifjúságnak gyakorlati mezőgazdasági oktatására. Foglalkozott továbbá a konferencia az iskolareform eredményeivel, Trankebar újraképzésének tervével s más ügyekkel. Végül a konferencia főtárgyai közé tartozott az esperes évi jelentése és Witte misszionárius előadása: „Heim Károly theológiája s ennek jelentősége a jelenkor lutheránus egyházaira.“ A konferencia végén Urvacsora volt a mayavarami templomban.

Missziói tanszék Angliában. Cadbury Edvárd adományából lehetségessé vált, hogy Selly Oak-ban missziói előadások tartassanak. Angliában ez az első missziói tanszék. A tanszékek öt ösztöndíj van összekötve szabadságon levő misszionáriusoknak. A tanszék első előadója Philipps G., aki 25 évig szolgált mint misszionárius Indiában s 1926 óta a Londoni Misszió egyik titkára.

Csiang Kai-sek bizonysgtevése. Csiang Kai-sek generális, a kínai kormány feje a methodista egyház Keletázsiai Konferenciájához levelet

intézett, amelyben többek közt a következőket írta: „Tíz éve vagyok keresztyén és a Bibliát állandóan olvasom.“ Megemlékezik arról az időről, amikor a lázadók Sianfuban foglyul tartották. „Váratlanul fogtak el; semmim sem volt. Csak egyet kértem azoktól akik fogva tartották: a Bibliámat. Magányomban bőségesen ráértem olvasni és elmélkedni. Krisztus fensége és szeretete új ihlettel ragadott meg, megerősített a gonosz elleni harcon, a kísértések legyőzésében és az igazság oltalmazásában. Hálás vagyok keresztyén testvéreimnek, akik nem szüntek meg értem imádkozni s akik lelki támaszaim voltak. Ezeket azért from, hogy Isten neve dicsőítessék.“

A modern misszionáriussal szemben a követelmények erősen megnövekedtek. A missziói munka erősen specializálódik s a képzés is mindig magasabb lesz. A szellemi kvalifikáción és a speciális szakzerűképzésen kívül a fiatal misszionáriusnak más képességet is kell felmutatnia. Például szükséges, hogy egyetértésben tudjon dolgozni másokkal. A munkatársait nem áll módjában megválogatni; lehet, hogy a legszorosabb életközösségben kell élnie két vagy három olyan emberrel, akikkel nem rokonszenvez, akik összeférhetetlen természetűek; lehet olyan éghajlat alatt, amelyek az európai idegeket erős próbára teszik. Ezek a munkatársak tartozhatnak a színes fajokhoz és kulturában jóval alatta állhatnak. A misszionárius kell hogy tárgyalni tudjon a kormányokkal és kormányhivatalokkal s nyilatkoznia kell nagy politikai és missziói ügyekben. Vállalnia kell sokféle felelősséget. Új és nehéz nyelveket kell megtanulnia, pl. a kínai vagy a telugu nyelvet. Ezért legjobban, ha a misszionárius 24 és 28 életéve között kezdi meg missziói munkáját.

Japán. A Nemzeti Keresztyén Tanács 1936. november 10. és 11.-én tartotta 14-ik évi közgyűlését Tokióban. Dr. Kagawa azt hangoztatta, hogy három dolgot kell szemelőtt tartani az egyházi munkának Japánban: az egyéni evangelizálást; képzőintézeteket keresztyén munkások számára; a kooperatív szervezetek kiépítését. — Az egyesített evangélizáló hadjáratot 1937-ben is folytat-

ják az egyházak; dr. Kagawán kívül tíz csoport járja Japánt; nagy súlyt helyeznek a laikusok önkéntes evangelizáló munkájára. Egy bizottság munkálkodik az egyházak egyesítésének tervén; a terv szerint az egyesítési folyamat azzal indulhatna meg, hogy a hit és szervezet kérdéseit egyelőre kikapcsolva, a különböző egyházak közigazgatását lehetne központosítani egy szervben. A nevelő intézeteknek, a szociális munkának, az evangelizálásnak és a vallás-tanításnak központosítása jelentős lépés volna az egység felé s egyúttal az egységet előmozdítaná.

Az emberiség szaporodása és a keresztyénség térfoglalása. Egy 1795-ben megjelent angolnyelvű előadás

szerint akkor 481 millió ember nem ismerte Istent a Jézus Krisztusban. A Nemzetközi Missziói Tanács 1933. évi Külmissziói Évkönyve szerint a világ népessége 1958 millió, ezek közül keresztyén 588 millió, tehát 1370 millió nem keresztyén ember él jelenleg a föld hátán, szemben a 140 év előtti 481 millióval. Vagy egy másik szemléltető példa: A misszióknak Indiában volt számbelileg a legjelentősebb sikere. Az utolsó népszámlálást megelőző évtizedben a keresztyének száma körülbelül egymillióval növekedett. Bizonyára csodálatos eredmény. De ugyanazon tíz év alatt India lakossága 31 és félmillió lélekkel szaporodott.

Kimutatás

a magyarhoni ág. hitv. evangélikus Misszióegyesület pénztárába 1937. április 23.-tól május 22.-ig beérkezett összegekről.

Tagdíjak: 1937-re: Sopronból Dr. Kneffel József 3 (1), Dr. Kneffel Józsefné 3 (1), Dr. Wiczián Dezső 3 (1), D. Dr. Pröhle Károly 3 (1), Dr. Deák János 3 (1), Friedrich Lujza 1 (1), Budapestről Benyó Vilmos 3 (1), Koritsánszky Ottó 3, özv. Dr. Zsolnai Jenőné 1, özv. Brooser Mórné Albertfalva 3 (1), Kaposi Sarolta Bükösd 3, Dr. Haviár Gyula Szarvas 1 (1), Láng Lajosné Csákvár 1 (1).

1936-ra: Takács Gyula Mészlen 3 (1), Egyházközi ev. egyház 3 (1), Drenyovszky János Kispest 3 P.

Offertórium: Hódmezővásárhely 2.10, Bpest-Üllői u. külm. óra 3.16, missziói estén: Gyöng 48.54, Rigác 3.25 P.

Adományok: Sopronból Dr. Kneffel József és Neje 2—, Dr. Wiczián Dezső 6—, Friedrich Lujza 2—, Kőszegről Hunyadi Mátyás honvéd fő-

reál prot. ifj. gyülekezet 7.—, Evang. elemi iskola 1.—, „Atom“ Bpest 3.—, Leányegylet Pusztaföldvár 2.—, Közpisk. Luther Szöv. Hódmezővásárhely 5.—, Ádám Antalné Kecel 2.—, Pestszentlőrinci vas. iskoláscsk indiai árváknak 5.— P.

Perselygyűjtés: Buncsák Gusztávné Mezőberény 60.—, Erdőkúrti bibliórák 5.—, Mészáros Lászlóné Kispeszt 2.50, Kaposi Sarolta Bükösd 5.70, Győr külm. órák 2.53, a szegényház lakói 7.11 P.

Gyermekszövetség: bélyegért Nádásd 2.50, Mészlen 17.20, vasárnapi ünnepélyeken Győr 11.49, Nádásd 3.23 P.

Missziói lapokra Gyórságról Pánczél Jánosné 6— P.

Budapest, 1937. máj. 22.
Csekk száma: 16.188.

Szeretettel kérem a tagokat és hittestvéreket, hogy a szelvényen sziveskedjenek megírni: tagdíj, előfizetés, offertórium, gyűjtés vagy adomány címén könyvelendő el a küldött összeg. A Missziói Lapokra küldött előfizetést e helyen nem nyugtázzuk, sem azokat az előfizetéseket, amikor a tagdíjat a Missziói Lapoknak közvetlenül küldik. — Az Ur áldó kegyelme legyen velünk.

Rimár Jenő pénztáros,

XIV. Gizella-ut 28. fsz. 1.

Telefon: 2-97-189